

สถาบันราชประชาสมาสัย
กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ระเบียบปฏิบัติ
เรื่อง
การใช้ยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติด

SP - QOC - 013 - REV01

ชื่อ-สกุล/ ทีม/คณะกรรมการ/หน่วยงาน/กลุ่มงาน	ลายเซ็น	วัน เดือน ปี
จัดทำโดย	ศูนย์พัฒนาคุณภาพ	15 มิถุนายน 2563
ทบทวนโดย	องค์กรแพทย์	15 ก.ค. 2563
	องค์กรพยาบาล	13 ก.ค. 2563
อนุมัติโดย	ผู้อำนวยการสถาบันราชประชาสมาสัย	13 ก.ค. 2563
วันที่เริ่มใช้		13 ก.ค. 2563

ห้ามหน่วยงานแก้ไข/เพิ่มเติมข้อความใดๆ ในเอกสารควบคุมหรือทำสำเนาเผยแพร่เอง
สามารถดำเนินการได้โดยผ่านศูนย์พัฒนาคุณภาพเท่านั้น

ระเบียบปฏิบัติ

SP : SP – QOC - 013 - REV01	ฉบับที่ : 2	หน้า 2/4
เรื่อง : การใช้ยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติด	วันที่ : 15 มิถุนายน 2563	
แผนก : ยุทธศาสตร์และพัฒนาองค์กร	แผนกที่เกี่ยวข้อง : องค์กรแพทย์, องค์กรพยาบาล	
ผู้จัดทำ : ศูนย์พัฒนาคุณภาพ	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการสถาบันราชประชาสมาสัย	

บันทึกการแก้ไข

ลำดับที่	รายละเอียด	แก้ไขโดย	วัน เดือน ปี
1	5.ขั้นตอนการปฏิบัติงานการใช้ยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติด	ศูนย์พัฒนาคุณภาพ	15 มิ.ย. 2563

ห้ามหน่วยงานแก้ไข/เพิ่มเติมข้อความใดๆ ในเอกสารควบคุมหรือทำสำเนาเผยแพร่เอง
สามารถดำเนินการได้โดยผ่านศูนย์พัฒนาคุณภาพเท่านั้น

ระเบียบปฏิบัติ	
SP : SP – QOC - 013 - REV01	ฉบับที่ : 2 หน้า 3/6
เรื่อง : การใช้ยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติด	วันที่ : 15 มิถุนายน 2563
แผนก : ยุทธศาสตร์และพัฒนางานองค์กร	แผนกที่เกี่ยวข้อง : องค์กรแพทย์, องค์กรพยาบาล
ผู้จัดทำ : ศูนย์พัฒนาคุณภาพ	ผู้อนุมัติ : ผู้อำนวยการสถาบันราชประชาสมาสัย

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อป้องกันการใช้ในทางที่ผิดและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 1.2 เพื่อป้องกันและควบคุมวัตถุเสพติดที่ใช้ในทางการแพทย์ตามมาตรฐานและปลอดภัย

2. ขอบเขต

ระเบียบปฏิบัติงานฉบับนี้จัดทำเพื่อให้แนวทางปฏิบัติสำหรับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ผู้ป่วยที่มีอาการปวดเข้ารับการรักษาด้วยอาการปวดหลายโรค ซึ่งแพทย์สถาบันราชประชาสมาสัยได้ให้การรักษาตามศักยภาพ และหากเกินความสามารถในการดูแลผู้ป่วย จะส่งต่อไปยังโรงพยาบาลที่มีศักยภาพหรือตามสิทธิของผู้มารับบริการ ในบางกรณีที่มีผู้มารับบริการร้องขอยาแก้ปวดชนิดฉีด เช่น ยา Pethidine และ Morphine ซึ่งเป็นยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติด โดยอ้างว่าอาการปวดมาจากป่วยเป็นโรคร้ายแรงหรือได้รับยาต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การดูแลและการให้ยารักษาผู้ป่วยให้ปลอดภัย และไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนจากอาหารปวดเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นจรรยาบรรณของแพทย์ ขณะเดียวกันแพทย์ต้องปกป้องผลประโยชน์และปฏิบัติงานเพื่อไม่เกิดความเสียหายต่อองค์กรผู้ปฏิบัติงานและตนเอง

3. ความรับผิดชอบ

พยาบาลคัดกรอง	ให้คำแนะนำ วัดสัญญาณชีพ (Vital signs) ประเมินสภาวะผู้ป่วยเบื้องต้น ตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินสภาวะอาการ เพื่อคัดแยกและส่งผู้ป่วยเข้ารับการรักษาตามแผนกต่างๆ
แพทย์	ตรวจวินิจฉัยและสั่งการรักษา

4. คำจำกัดความ

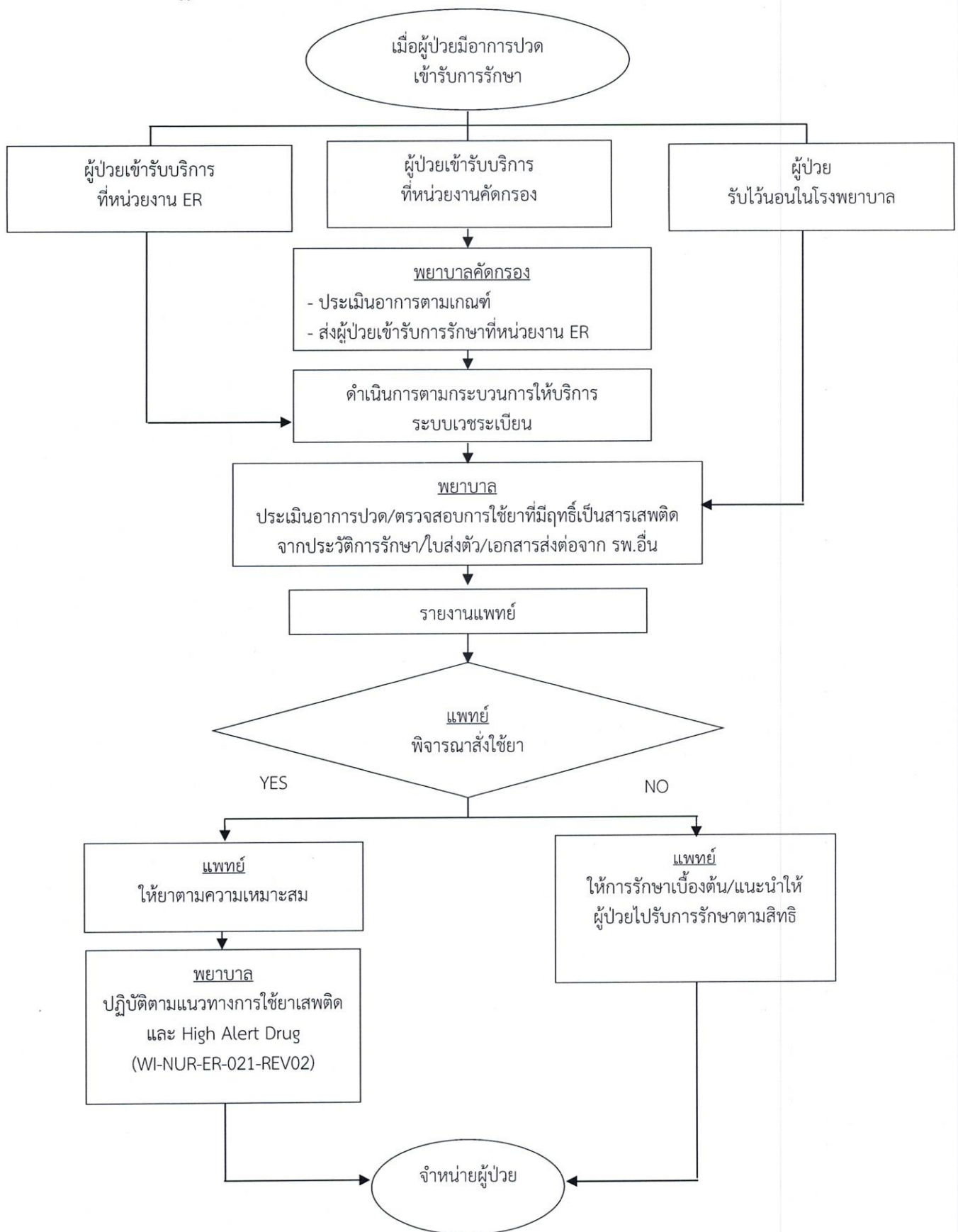
1. ยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติด มี 2 ชนิด คือ

1.1 มอร์ฟีน (Morphine) คือยาแก้ปวดที่สกัดมาจากฝิ่น จัดอยู่ในกลุ่มยาแก้ปวดชนิดเสพติด (Narcotic Analgesics) แพทย์จะใช้มอร์ฟีนระงับอาการปวดที่ค่อนข้างรุนแรงและรุนแรงมาก โดยตัวยาจะส่งผลกระทบต่อสมอง ทำให้ร่างกายมีปฏิกิริยาต่ออาการเจ็บปวดลดลง อย่างไรก็ตาม แพทย์จะไม่ใช้บรรเทาอาการปวดอ่อน ๆ หรือในกรณีที่ยาแก้ปวดชนิดอื่นสามารถรักษาอาการ

1.2 เพทิดีน (Pethidine) คือยาแก้ปวดที่จัดอยู่ในกลุ่มยาโอปิออยด์ ยาจะออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทและสมอง โดยช่วยลดกลไกที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด ซึ่งทำให้เกิดอาการชาและลดอาการปวดในบริเวณที่ผู้ป่วยมีอาการอักเสบหรือได้รับบาดเจ็บ แพทย์มักใช้ยานี้บรรเทาอาการปวดในระดับปานกลางถึงรุนแรง เช่น อาการปวดระหว่างคลอดลูก อาการปวดจากการผ่าตัด เป็นต้น

2. ยาฉีด หมายถึง ยาที่เข้าสู่ร่างกายโดยวิธีการฉีด เข้าไปในร่างกายทางใต้ผิวหนัง ทางกล้ามเนื้อ หรือทางเส้นเลือด

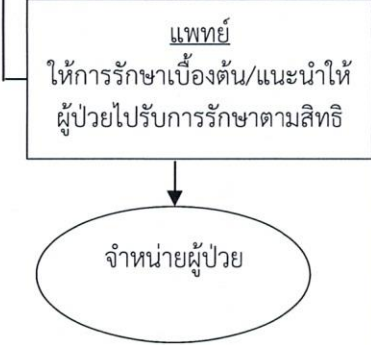
5. ขั้นตอนการปฏิบัติงานการจ่ายที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติด

หมายเหตุ : การจ่ายยาแต่ละชนิด แพทย์ผู้ทำการรักษาจะเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสม

5.2 รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานการใช้ยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติด

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียด	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1	<p>เมื่อผู้ป่วยมีอาการปวด เข้ารับการรักษา</p> <p>ผู้ป่วยเข้ารับบริการ ที่หน่วยงาน ER</p> <p>ผู้ป่วยเข้ารับบริการ ที่หน่วยงานคัดกรอง</p> <p>พยาบาลคัดกรอง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินอาการตามเกณฑ์ - ส่งผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่หน่วยงาน ER <p>ดำเนินการตามกระบวนการให้บริการ ระบบเวชระเบียน</p> <p>ผู้ป่วยรับไว้นอนใน โรงพยาบาล</p>	<p>เมื่อผู้ป่วยมีอาการปวดเข้ารับการรักษา และประสงค์จะใช้ยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติด กำหนดแนวทาง ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ป่วยเข้ารับบริการที่หน่วยงาน ER ให้คัดกรองเบื้องต้นและประสานและดำเนินการตามกระบวนการให้บริการระบบเวชระเบียน 2. ผู้ป่วยเข้ารับบริการที่หน่วยงานคัดกรอง ประเมินอาการตามเกณฑ์ และส่งผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่แผนก ER ตามกระบวนการให้บริการระบบเวชระเบียน 3. ผู้ป่วยที่รับไว้นอนในโรงพยาบาล 		พยาบาลคัดกรอง
2	<p>พยาบาล</p> <p>ประเมินอาการปวด/ตรวจสอบการใช้ยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติดจากประวัติการรักษา/ใบส่งตัว/เอกสารส่งต่อจาก รพ.อื่น</p> <p>รายงานแพทย์</p>	<ol style="list-style-type: none"> 4. ให้พยาบาลประเมินอาการปวด/ตรวจสอบการใช้ยาที่มีฤทธิ์เป็นสารเสพติดจากประวัติการรักษา/ใบส่งตัว/เอกสารส่งต่อจาก รพ.อื่น 5. รายงานแพทย์ 		
3	<p>แพทย์</p> <p>พิจารณาสั่งใช้ยา</p> <p>YES</p> <p>แพทย์</p> <p>ให้ยาตามความเหมาะสม</p> <p>พยาบาล</p> <p>ปฏิบัติตามแนวทางการใช้ยาเสพติดและ High Alert Drug</p>	<ol style="list-style-type: none"> 6. แพทย์พิจารณารักษา/สั่งการรักษากรณี มีคำสั่งใช้ยาเสพติด 1. แพทย์ให้ยาตามความเหมาะสม 2. พยาบาล ปฏิบัติตามแนวทางการใช้ยาเสพติดและ High Alert Drug (WI-NUR-ER-021-REV02) 		

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียด	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
	 <pre> graph TD A[แพทย์ ให้การรักษาเบื้องต้น/แนะนำให้ ผู้ป่วยไปรับการรักษาตามสิทธิ] --> B(จำหน่ายผู้ป่วย) </pre>	<p>กรณี ไม่มีคำสั่งใช้ยาเสพติด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แพทย์ ให้การรักษาเบื้องต้น/ แนะนำให้ผู้ป่วยไปรับการรักษา ตามสิทธิ 2. พยาบาล จำหน่ายผู้ป่วย 		

6. ตัวชี้วัดการดำเนินงาน:

7. เอกสารอ้างอิง :